

America First, nebo America Closed?

Analýza Trumpovy vize pro USA

22. PROSINCE 2025 – Dokument *National Security Strategy of the United States of America (2025)* deklaruje ambiciózní cíl: obnovit americkou sílu, suverenitu a globální dominanci. Má působit jako program obrozené supervelmoci – sebevědomý, jednoznačný, bez kompromisů. Jenže když jej podrobíme minimálnímu kritickému pohledu, objeví se něco jiného: rozsáhlé vnitřní rozpory, ekonomické omyly a protichůdná tvrzení, která čelí tvrdé realitě moderní globalizované ekonomiky.

Doktrína tak mnohem víc připomíná manifest ekonomického nacionalismu než životaschopnou strategii 21. století.

Jana Galvis

Ekonomka a analytička
Institutu liberálních studií,
zabývá se hospodářskou
politikou, e-commerce
a Latinskou Amerikou

Martin Pánek

Ředitel Institutu liberálních
studií. Zabývá se
mezinárodním obchodem,
svobodou slova nebo
americkým ústavním právem.

Institut liberálních studií

Český nezávislý think-tank
založený v červenci 2020,
navazující na tradice českého
liberálního myšlení.

Svoboda jednotlivce, volný trh,
malý stát a mír.

Obsah

Executive Summary.....	2
Úvod	3
1. Migrace: Americká síla nevznikla navzdory migraci – vznikla díky ní	5
2. Obchod a cla: protekcionismus v hedvábném přebalu spravedlnosti	11
3. Energetika: ideologická válka proti <i>net zero</i> místo racionální ekonomické debaty	15
4. NATO a aliance: proklamovaný neintervencionismus, praktický hegemonismus.....	18
5. Vztah k Evropě	25
6. Ekonomická bezpečnost jako záminka k centralizaci	29
7. Industriální dirigismus: staré víno v nové lahvi.....	31
8. Národně populistický manifest, stylizovaný jako sebevědomá bezpečnostní strategie, která je ovšem ekonomicky rozporná	35
Závěr: Styl, který odhaluje víc než obsah	37

Executive Summary

Tato studie podrobuje kritické analýze doktrínu *National Security Strategy of the United States of America* (2025) a ukazuje, že navzdory rétorice obnovy síly, suverenity a globální dominance nejde o konzistentní strategii, nýbrž o ideologicky motivovaný manifest ekonomického a politického nacionalismu. Doktrína je vystavěna na vnitřních rozporech: deklaruje podporu trhu, inovací a technologického leadershipu, zároveň však prosazuje protekcionismus, restrikce migrace, průmyslový dirigismus a masivní státní zásahy do obchodu, energetiky i globálních dodavatelských řetězců.

Studie ukazuje, že migrace, volný obchod a otevřenost nebyly historicky slabinou USA, nýbrž klíčovým zdrojem jejich ekonomické síly, hospodářského růstu, technologického náskoku a geopolitického vlivu. Uzavírání hranic, cla a ideologický boj proti klimatické transformaci vedou ke zdražování, nižší konkurenci a zpomalení inovací, aniž by řešily skutečné strukturální problémy americké ekonomiky. V oblasti zahraniční politiky dokument formálně odmítá intervencionismus, avšak fakticky legitimizuje nový hegemonismus, sféry vlivu a expanzi státní moci pod záminkou bezpečnosti.

Výsledkem této doktríny není posílení Ameriky, nýbrž riziko její dlouhodobé izolace, oslabení aliancí a ztráty globální kredibility. Spolu s tím hrozí celosvětové ekonomické a bezpečnostní problémy.

Úvod

„Dobrá Národní bezpečnostní strategie nepopisuje pouze to, v co Amerika doufá; zároveň také říká bezpečnostní komunitě, co musí být chráněno, co musí být odrazováno a na co musí být zajištěny potřebné zdroje,“ píše pplk. Mark Hertling na serveru *The Bulwark*.¹

A pokračuje: „Úvod k Národní bezpečnostní strategii pro rok 2025, podepsaný prezidentem Trumpem, je nejpolitičtější – a zároveň nejméně přesnou – částí celého dokumentu. Tvrdí, že administrativa obnovila suverénní hranice, ukončila války, oživila aliance, reindustrializovala Ameriku a dosáhla bezprecedentního míru v osmi konfliktech. Tato tvrzení neodpovídají zpravodajským hodnocením ani pozorovatelné realitě.“

„Národní bezpečnostní strategie není tisková zpráva,“ uzavírá.

Eric Edelman, také na *The Bulwark*, upozorňuje, že publikaci takového dokumentu po každé nové vládě vyžaduje zákon. A že dle zkušeností není příliš přesným popisem toho, co vláda nakonec skutečně udělá.² „S 27 výskyty Trumpova jména na pouhých 29 stranách textu jde o strategický dokument hodný Severní Koreje,“ kritizuje.

„Touto strategií Trumpova administrativa učinila konec představě Ameriky jako ‚města na hoře‘ [Matouš 5:14] a majáku naděje pro svobodný svět,“ komentuje pplk. Alexander Vindman.³

Vyvrátit všechny nesmysly tohoto dokumentu by si vyžadovalo jít větu po větě. Bohužel, jak říká Brandoliniho zákon: „Množství energie potřebné k vyvrácení nesmyslů je řádově větší než k jejich vyprodukování,“⁴ a tak bychom pak s touto studií překonali délku *Písně ledu a ohně*, a třeba by nám došel dech jako Georgi R. R. Martinovi, a laskavý čtenář by se tak nedozvěděl,

¹ Hertling, Mark. „New National Security Strategy Is Heavy on Rhetoric, Light on Detail.“ *The Bulwark*. <https://www.thebulwark.com/p/the-national-security-strategy-ways-means-ends-trump-foreign-policy-china-iran-russia-north-korea>

² Edelman, Eric S. „Trump’s National Security Strategy: Atlas Shrugs.“ *The Bulwark*. <https://www.thebulwark.com/p/trump-national-security-strategy-foreign-policy-defense-allies-china-russia-iran-north-korea>

³ Vindman, Alexander, and Doug Krugman. „Trump’s National Security Strategy: An Incoherent Disaster Filled with Grievance That Punishes Allies and Cedes Terrain and Initiative to Enemies.“ *Avindman.com*, December 10, 2025. <https://www.avindman.com/p/trumps-national-security-strategy>

⁴ Brandolini’s law. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Brandolini%27s_law

jak to bylo s Hodorem. Martin mimochodem již před osmi lety v rozhovoru uvedl, že Donald Trump je jako král Joffrey.⁵

Nakonec tedy komentujeme jenom ty největší hity, a i když je předkládaná studie velmi zestručněna, i tak čítá skoro čtyřicet normostran.

Úvodem ještě poznamenejme, že tam kde Thomas Jefferson hovořil o nezcizitelných právech od stvořitele, mluví Trumpova strategie o „přirozených právech od Boha“ (s. 3). Tam, kde Jefferson mluví o spravedlivých pravomocích vlády, tam Trumpova strategie mluví o „pravomocích vzbuzujících strach“ (s. 12).

⁵ „They have the same level of emotional maturity. And Joffrey likes to remind everyone that he’s king. And he thinks that gives him the ability to do anything. And we’re not an absolute monarchy, like Westeros is. We’re a constitutional republic. And yet, Trump doesn’t seem to know what that means. He thinks the presidency gives him the power to do anything. And so, yeah, Joffrey is Trump.“ Yu, Charles. „George R.R. Martin Got Real.“ The New York Times T Magazine.
<https://www.nytimes.com/2018/10/15/t-magazine/george-rr-martin-got-interview.html>

1. Migrace: Americká síla nevznikla navzdory migraci – vznikla díky ní

Základním pilířem dokumentu je tvrzení, že „éra masové migrace musí skončit“ (s. 11), protože údajně ohrožuje bezpečnost, soudržnost a prosperitu USA. Migrace je popsána takřka výhradně jako bezpečnostní riziko – od kriminality po kulturní rozvrat.

Fakta říkají opak. Americká ekonomika, inovace i demografie stojí na imigrantech:

- 40–45 % firem z Fortune 500 založili imigranti nebo jejich děti.⁶
- Imigranti tvoří 23–30 % všech amerických patentů, přestože jsou jen malou částí populace vědců a inženýrů.⁷
- Cizinci mají nižší míru kriminality než domácí populace – a to dlouhodobě.

USA jsou technologickou supervelmocí právě proto, že byly schopné po generace přitahovat talent. Migrace je největší formou obchodní výměny: import lidského kapitálu, který zvyšuje produktivitu, ekonomický růst a v konečném důsledku bohatství celé společnosti. Můžeme jmenovat příklad dobrého přítele prezidenta Trumpa, jihoafrického imigranta Elona Muska, který měl vztahy s několika imigrantkami (např. Justine Musk je původně z Kanady, Talulah Riley je původně z Británie, plus má děti s dalšími imigrantkami) a který vybudoval několik úspěšných firem a prospěl tak bohatství USA a celého světa. Mimochodem, kromě ignorování faktů je ostudné, že tato doktrína je podepsána Donaldem Trumpem, potomkem imigrantů (z Německa a Skotska), který se oženil se dvěma imigrantkami (z Československa a Slovinska).

Ministr zahraničí Marco Rubio je potomkem uprchlíků před Batistovým režimem na Kubě, stejně jako velký podporovatel Donalda Trumpa v Senátu, navíc narozený v Kanadě, Rafael „Ted“ Cruz. Alina Habba, nelegálně jmenovaná jako federální prokurátorka v New Jersey, jež se nechala slyšet: „Byli tu jednotlivci, kteří říkali, že by to měl být bezpečný přístav, bezpečné

⁶ American Immigration Council. New American Fortune 500 in 2024. American Immigration Council report. <https://www.americanimmigrationcouncil.org/tools-resources/new-american-fortune-500/>

⁷ Bernstein, Shai, Rebecca Diamond, Abhisit Jiranaphawiboon, Timothy McQuade, and Beatriz Pousada. The Outsize Role of Immigrants in US Innovation. NBER Digest, March 1, 2023. National Bureau of Economic Research. <https://www.nber.org/digest/2023/outsize-role-immigrants-us-innovation>

útočiště. Proč? Amerika je Amerika, protože chráníme ty své,⁸ je potomkem rodičů, kteří utíkali před perzekucí v Iráku a její jméno by zapsali jako *ألينا حبة*.⁹

Zásadní rozpor doktríny

Dokument na jedné straně požaduje, aby USA byly:

- „nejinovativnější zemí na světě“,
- lídrem v AI, kvantu a biotech,
- civilizačním centrem vědy a technologického pokroku,

avšak zároveň odmítá příliv globálního talentu jako hrozbu pro americké pracovníky.

To je holý nesmysl. Žádná vyspělá ekonomika – ani USA, ani Británie, ani Izrael – neudržela technologické prvenství bez otevřenosti vůči schopným lidem z celého světa. Uzavřít USA by znamenalo zasadit ránu jejich vlastní konkurenční výhodě.

<i>Vybrané země</i>	<i>Podíl migrantů v procentech (2024)</i>
<i>Česká republika</i>	9,5
<i>USA</i>	15,2
<i>Velká Británie</i>	17,1
<i>Izrael</i>	22,3
<i>Kanada</i>	23,0
<i>Nový Zéland</i>	28,2
<i>Spojené arabské emiráty</i>	74,0

Zdroj: OSN.¹⁰

V dokumentu se říká doslova: „Po celé dějiny zakazovaly suverénní státy nekontrolovanou migraci a občanství cizincům udělovaly jen zřídka a pouze těm, kteří splnili přísná kritéria. Zkušenost Západu z posledních desetiletí tuto osvědčenou moudrost potvrzuje. V zemích po

⁸ Skeet. „Habba: There Were Individuals That Were Saying That This Should Be a Safe Harbor, a Safe Haven. Why? America Is America Because We Protect Our Own.“ Bsky.app.
<https://bsky.app/profile/acyn.bsky.social/post/3m6udrcbak52l>

⁹ Hanania, Ray. „Who Is the Iraqi Lawyer in the Eye of the Latest Donald Trump Legal Storm?“ Arab News. <https://www.arabnews.com/node/228151/world>

¹⁰ United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. „*International Migrant Stock*.“ United Nations. <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>

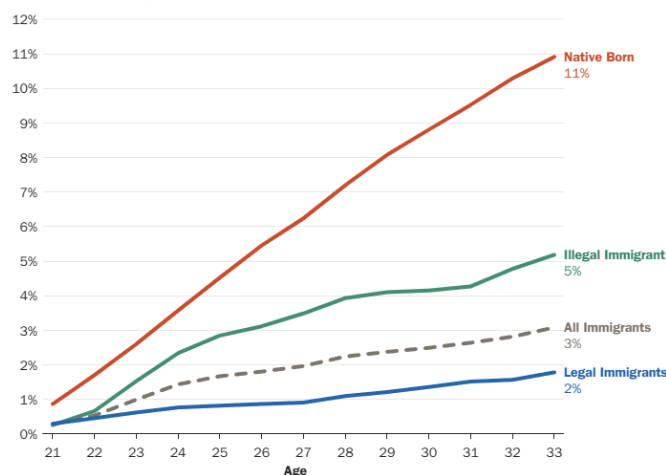
celém světě masová migrace zatížila domácí zdroje, zvýšila násilí a další kriminalitu, oslabila společenskou soudržnost, narušila trhy práce a podkopala národní bezpečnost.“ (s. 11)

Ani jedna věta v tomto odstavci není pravdivá, jak působivě dokládá Bryan Caplan ve své knize *Otevřené hranice: Etika a ekonomie migrace*, kterou vydal náš institut. Naopak, po celé dějiny byly hranice otevřené, např. USA přijaly jenom v posledních třech dekádách 19. století 12 milionů migrantů,¹¹ což v té době činilo zhruba pětinu populace,¹² a staly se jednou z nejbohatších zemí světa.

Silný stát proti násilí, slabý stát pro práci

Debata o imigraci a kriminalitě se často zjednodušuje na primitivní rovnice typu „více imigrantů = více zločinů“. Jenže realita je mnohem složitější – a zároveň, paradoxně, mnohem jednodušší. Drtivá většina imigrantů nepříjde do USA proto, aby se stala gangstery. Přijíždějí pracovat, vydělat si, poslat děti na školu a žít život, který ve svých rodných státech mít nemohli.

Figure 1: American Natives Born in 1990 Are 267% More Likely To Be Incarcerated Than Immigrants
Risk of Incarceration (%)



Get the data · Download image

Authors' Analysis of Steven Ruggles et al., IPUMS USA: Version 16.0 Minneapolis, MN: IPUMS, 2025

CAIO
INSTITUTE

Zdroj: Nowrasteh.¹³

¹¹ „Immigration to the United States, 1851–1900.“ Library of Congress. <https://www.loc.gov/classroom-materials/united-states-history-primary-source-timeline/rise-of-industrial-america-1876-1900/immigration-to-united-states-1851-1900/>

¹² U.S. Census Bureau. *1880 Census: Volume 1. Statistics of the Population of the United States*. Washington, D.C.: U.S. Government, 1883. <https://www.census.gov/library/publications/1883/dec/vol-01-population.html>

¹³ Nowrasteh, Alex, and Krit Chanwong. „Immigrants Have Lower Lifetime Incarceration Rates Than Native-Born Americans.“ AlexNowrasteh.com, January 2023. <https://www.alexnowrasteh.com/p/immigrants-have-lower-lifetime-incarceration>

„Když Mexiko posílá své lidi, neposílá ty nejlepší. [...] Posílá lidi, kteří mají spoustu problémů, a tyto problémy si přinášejí s sebou k nám. Přinášejí drogy. Přinášejí kriminalitu. Jsou to znásilňovači. A někteří z nich, předpokládám, jsou dobří lidé,“ řekl Donald Trump, když oznámil kandidaturu na prezidenta v roce 2015. A nadále pokračuje v této rétorice. I když skutečnost nemůže být vzdálenější pravdě.

Teze, že imigranti „přicházejí páchat kriminalitu“, je absurdní. Kdyby chtěli páchat zločiny, zůstali by v zemích, kde se kriminalita netrestá. Málokdo se do USA vypraví za svým „americkým snem“ v podobě být druhým Al Caponem. Ačkoliv i to se může stát. Ovšem není to případ většiny imigrantů, a proto ani není etické a ani ekonomicky správné kvůli několika málo jedincům toužícím po americkém kriminálu odepřít otevřené hranice a ekonomickou svobodu všem, bez ohledu na to, z jaké země a z jaké situace přichází.

Gangy jsou důsledkem špatných institucí, ne špatných lidí a jejich touhy po tom být gangsterem. V místech, kde lidé dostanou šanci žít a pracovat bez překážek, se kriminalita výrazně snižuje. To říká empirická ekonomie, sociologie i kriminologie.¹⁴

Když lidé nemají legální možnosti, skončí v nelegálních. Tak jednoduché to je.

Lidé se nepřidávají ke gangům proto, že by měli genetickou nebo kulturní touhu páchat trestné činy. Z ekonomického pohledu je jejich motivace přidávat se ke gangům až neuvěřitelně racionální. Zde uvedu hlavní důvody:

1. **Nelegální status = žádná nebo mizerná legální práce.**
Pokud imigrant nemůže využít svůj lidský kapitál legálně, využije jej nelegálně. Jíst musíme všichni, a proto ti, kteří nemohou mít legální práci, si z čistě ekonomických důvodů najdou uplatnění v nelegální práci.
2. **Regulace práce vytlačuje nejslabší pracovníky ven.**
Minimální mzda, profesní licence, byrokracie, povolení – to všechno zvedá náklady na legální zaměstnání. Ti nejchudší a nejméně kvalifikovaní pak nemohou dostat práci a mzdu, kterou by byli ochotni vykonávat. A nemají v podstatě jinou možnost než skončit v nelegální práci, například v gangu.
3. **Bídne bydlení a koncentrace chudoby.**
Regulace výstavby (*zoning*) a omezení nabídky ve výsledku vytváří ghetta, kde se kriminalita šíří jako virus.

¹⁴ Viz např. Tomášek, Jan, et al. Zaměstnání jako faktor desistence. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Prague. <http://www.ok.cz/iksp/docs/441.pdf>

4. **Sociální vakuum.**

Kde nefunguje škola, rodina nebo komunita, funguje gang jako náhrada – poskytuje status, identitu i ochranu.

5. **Poptávka po ilegálních službách.**

Prohibice drog, přísná regulace práce nebo migrace vytváří černé trhy, ve kterých operují gangy. Poptávka se nezabije prohibicí, trh si vždy najde cestu. Když lidé nemohou mít svoje poptávané zboží legálně, trh si najde cestu. A s ní gangy. Železný zákon prohibice říká, že se zákazem látky roste na trhu její koncentrace. Ekonomickou teorii za tím popisuje Alchianův-Allenův efekt.¹⁵ Proto se za prohibice drog nebo alkoholu převážejí silnější látky.

6. **Slabý, pomalý či neefektivní stát.**

Policie, která neřeší vraždy a násilí, nechává prostor „alternativnímu pořádku“. Komunity, které nejsou dostatečně chráněny státem, si vytvoří svá vlastní pravidla.

Stát má tvrdě potlačovat násilné zločiny, protože narušují základní pravidla svobodné společnosti. Ale nemá blokovat práci, podnikání, přístup ke vzdělání a k pobytu, protože tím vytváří trh pro kriminalitu. Řešením tedy není „více státu proti imigrantům“. Řešením je méně státu tam, kde brání slušným lidem žít slušně, a více státu tam, kde brání násilníkům žít neslušně. Zisky z takové politiky budou překvapivé pro všechny. Imigranti budou odvádět daně, pracovat pro blaho celé společnosti a vykonávat práce, které Američané vykonávat nechťejí, protože pro ně nemají dostatečnou motivaci. Například pečovat v sociálních službách o obězní Američany a provádět jim osobní hygienu.

Ronald Reagan v předvolební debatě s Georgem Bushem starším v roce 1980 řekl: „Místo řeči o stavění plotu bychom si měli vyjasnit a uznat naše společné problémy. Umožněme [Mexičanům] přicházet sem legálně s pracovním povolením; a zatímco zde budou pracovat a vydělávat, budou zde také platit daně. A až se budou chtít vrátit, mohou se vrátit. Mohou hranici překračovat. Otevřeme hranice oběma směry.“¹⁶

A ve svém posledním projevu v úřadu prezidenta završil: „Protože je to poslední projev, který jako prezident pronesu, považuji za příhodné zanechat jednu závěrečnou myšlenku – postřeh o zemi, kterou miluji. Nejlépe to vyjádřil dopis, který jsem nedávno obdržel. Jeden muž mi napsal: *„Můžeš se přestěhovat do Francie, ale nemůžeš se stát Francouzem. Můžeš jít žít do Německa*

¹⁵ „Alchian–Allen Effect.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Alchian%E2%80%93Allen_effect

¹⁶ Walker, Jesse. „Friday A/V Club: Ronald Reagan Says ‚Open the Border Both Ways.‘“, Reason. <https://reason.com/2014/11/21/friday-av-club-what-gop-immigration-poli/>

*nebo do Turecka či Japonska, ale nemůžeš se stát Němcem, Turkem ani Japoncem. Ale kdokoli, z jakéhokoli kouta Země, může přijít žít do Ameriky a stát se Američanem.*¹⁷

Ano, pochodeň Sochy Svobody symbolizuje naši svobodu a představuje naše dědictví – [...] Jiné země se s námi mohou snažit soupeřit; ale v jedné zásadní oblasti – jako maják svobody a příležitosti, který přitahuje lidi z celého světa – se naší zemi žádná země na světě ani zdaleka nepřibližuje.

Tohle je, jak věřím, jeden z nejdůležitějších zdrojů velikosti Ameriky. Vedeme svět, protože jako jediní mezi národy čerpáme svůj lid – svou sílu – z každé země a z každého kouta světa. A tím naši zemi neustále obnovujeme a obohacujeme. Zatímco jiné země se drží zatuchlé minulosti, zde v Americe vdechujeme život snům. Vytváříme budoucnost a svět nás následuje do zítřka. Díky každé vlně nových příchozích do této země příležitostí jsme národem navždy mladým, navždy překypujícím energií a novými nápady, vždy na špici, vždy vedoucím svět k další výzvě. Tato vlastnost je pro naši budoucnost jako národa zásadní. Kdybychom někdy zavřeli dveře novým Američanům, naše vedoucí postavení ve světě by bylo brzy ztraceno.¹⁷

Inu, jak se říká: Minulost je jiná země, dělají tam věci jinak.¹⁸

Trumpova vláda si dala také dala za cíl „obnovit kulturu kompetence a vykořenit takzvané ‚DEI‘ [diverzitu, rovnost a inkluzi]“. (s. 6) Ano, každý, kdo se dívá na Trumpovu vládu je zajisté ohromen kulturou kompetence. A ačkoliv nemáme problém uznat, že programy DEI byly někdy excesivní a kontraproduktivní, na samotném záměru více integrovat doposud upozadované menšiny nemůže být nic negativního. Avšak v rukou Trumpovy vlády se odpor vůči DEI zvrhává v nepokrytý rasismus.¹⁹

¹⁷ Reagan, Ronald. „Remarks at the Presentation Ceremony for the Presidential Medal of Freedom.“ Ronald Reagan Presidential Library. <https://www.reaganlibrary.gov/archives/speech/remarks-presentation-ceremony-presidential-medal-freedom-5>

¹⁸ Lowenthal, David. The Past Is a Foreign Country – Revisited. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. <https://www.cambridge.org/core/books/past-is-a-foreign-country-revisited/B6FA38F2EB08FB3E35183EE6DEBB81F4>

¹⁹ Bouie, Jamelle. Skeet: „‚dei medal‘ you might as well just put ‚n*gger medal‘ because that’s what they mean to say.“ Bluesky. <https://bsky.app/profile/jamellebouie.net/post/3lkhreo4hgc2k>

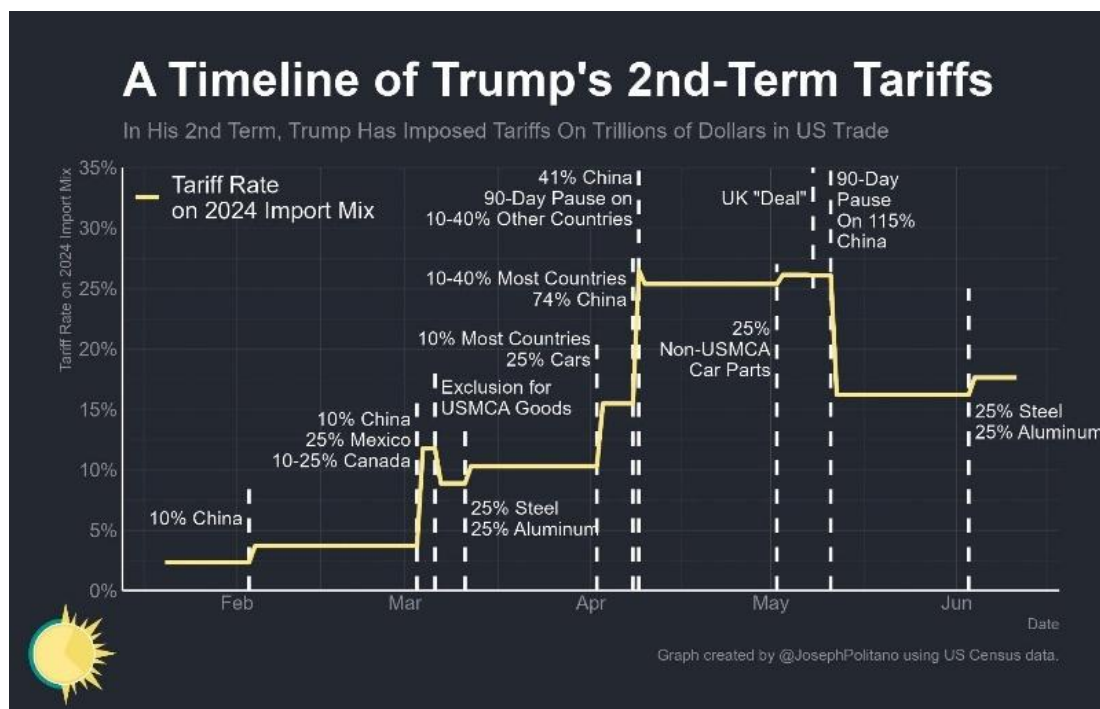
2. Obchod a cla: protekcionismus v hedvábném přebalu spravedlnosti

„Vsadili na hluboce mylné a destruktivní projekty globalismu a takzvaného „volného obchodu“, které vyprázdnily samotnou střední třídu i průmyslovou základnu, na nichž závisí americká ekonomická a vojenská převaha.“ (s. 1)

Jedním z nejvýraznějších rysů doktríny je její ekonomická část, která se tváří jako velkolepý plán na obnovu amerického průmyslu. Slibuje „reindustrializaci“, „reshoring“, „near-shoring“, „ekonomickou bezpečnost“ a „férový obchod“. Zní to důstojně, vznešeně a vlastenecky: cla, „férový“ a „reciproční“ obchod, cílená průmyslová politika, posílení domácí výroby na úkor dovozu. Jinými slovy: merkantilismus 21. století.

Je potřeba to znovu vysvětlit, evidentně i americkému prezidentovi: cla jsou daně uvalené na vlastní občany.

Zvýšení celních sazeb v posledních letech vedlo k růstu cen, snížení reálné kupní síly a nevedlo k přesunu výroby do USA, což není možné už jen z toho prostého důvodu, že uvalená cla se neustále mění.



Zdroj: Politano.²⁰

²⁰ Politano, Joseph. „How Tariffs Are Breaking US Trade.“ Apricita. <https://www.apricitas.io/p/how-tariffs-are-breaking-us-trade>

Doktrína slibuje „obnovu průmyslu“ – ale ignoruje, že průmysl se transformuje technologicky, ne geograficky. Otevřenost, konkurence a inovace dělají průmysl silným, ne zákaz dovozu. Je třeba znovu zopakovat:

- cla nezaplatí cizí vlády,
- cla zvyšují ceny pro domácí spotřebitele,
- cla poškozují firmy, které jsou závislé na dovozu vstupů,
- cla zvyšují inflaci.

V současném globalizovaném světě s velmi komplexními a složitými distributorskými řetězci jsou cla a protekcionismus na úrovni ekonomické vlastizrady. Je potřeba mít na paměti, že obchod není válka, nýbrž dobrovolná směna, uvalit clo znamená odebrat svobodu volby spotřebitelům. Bohatství totiž nevzniká tím, že se zavřeme světu, ale tím, že otevřeme prostor inovacím, konkurenci a specializaci. Americká vláda tak své občany donutí koupit zboží z dovozu se clem, tedy za draho, anebo jim dá na výběr domácí produkci, které díky absenci konkurence bude nekvalitní a stejně drahá jako zboží z dovozu se clem. A kdo tedy na tom vydělal? Spotřebitel nikoli, ten si musel vybrat mezi drahou variantou a drahou a nekvalitní variantou.

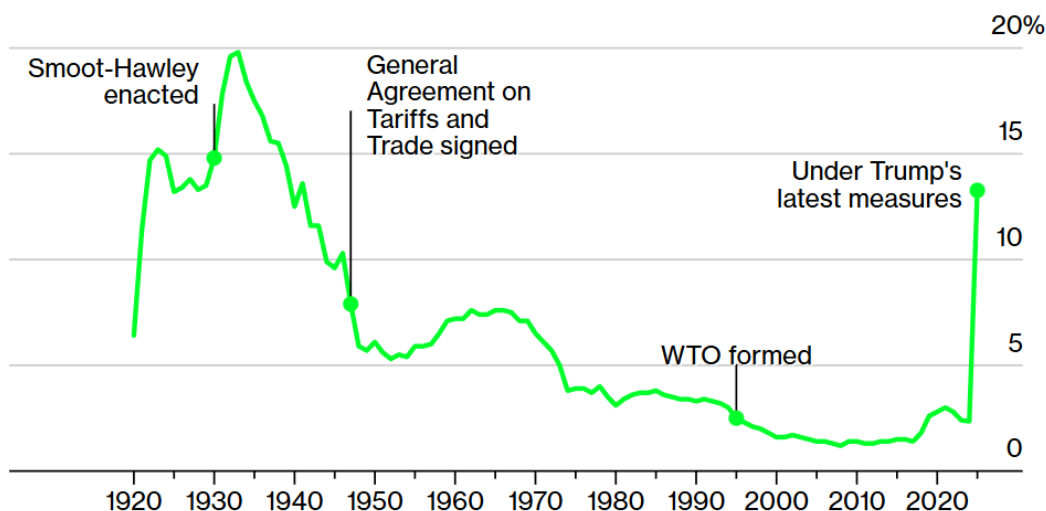
Když se vláda pochlubí, že uvalila clo na pračky, ocel nebo čipy, aby „ochránila americké pracovníky“, málokdy dodá, že americké rodiny teď zaplatí stovky dolarů navíc. Ekonomická logika je neúprosná: zákaz dovozu není cesta k růstu – je to jen způsob, jak uměle zvýšit ceny.

Další rozpor

Doktrína se prezentuje jako bojovník za: ekonomickou svobodu, deregulaci, tržní vitalitu, A zároveň prosazuje největší expanzi státních zásahů do obchodu od 30. let.

US Tariffs Already Highest in Decades Before New Deadline

Average US tariff rate



Source: USITC, US Census, Bloomberg Economics

Note: 2025 rate as of June 23, calculated by Bloomberg Economics.

Zdroj: Bloomberg.²¹

Je to logický i ideový paradox: trh je oslavován, ale vláda má určovat, co se má kde vyrábět. Plánování produkce na národní úrovni (doporučujeme Stevu Witkoffovi poradit se s ruskými přáteli, jak jim to ekonomické plánování šlo, jistě si to jeho kamarád Putin pamatuje), tvrdé obchodní bariéry a cenová omezení. Taková politika ignoruje znalostní problém – vláda nikdy nemůže vědět, které výroby a inovace jsou optimální. Ty musí odhalit trh sám.

Doktrína slibuje „obnovu průmyslu“, ale ignoruje fakt, který dnes chápe každý, kdo má trochu rozhled o moderním světě:

- Průmysl nezankl.
- Průmysl se automatizoval a digitalizoval.
- Moderní továrny vyrábějí násobně více než ty staré – a s daleko menším počtem lidí.

²¹ Donnan, Shawn. „Trump’s Tariffs Are Already Stunting World Growth While Markets Shrug.“ Bloomberg, archivováno. <https://archive.is/zizgo>

Obnova americké síly tedy nespočívá v tom, že zavřeme hranice a donutíme firmy přesunout výrobu zpět. Skutečná cesta vede přes inovace, konkurenci, nízké bariéry vstupu, a otevřenost vůči globálním výrobním řetězcům. Zkrátka přes to, co USA dělalo silnými v minulosti.

Je to paradox, který nejde přehlédnout: Doktrína oslavuje trh – ale zároveň chce, aby vláda určovala jeho výsledky. Když vláda určuje, co se má vyrábět a za jakých podmínek, trh není svobodný. Vláda nikdy nemůže vědět, která odvětví mají budoucnost. Nikdy nemůže vědět, jaké inovace se mají prosadit. To nikdo neví. Vláda nemá křišťálovou kouli, ze které by četla budoucnost. Málokdo před nástupem AI dokázal odhadnout, jakou transformací díky ní svět v následujících pěti letech projde. A už vůbec ne byrokraté, kteří by měli o plánování rozhodovat. Vláda nikdy nemůže efektivně přerozdělovat kapitál v obrovské ekonomice. O tom všem rozhoduje milion decentralizovaných rozhodnutí, která žádný úředník není schopen nahradit.²² Když stát intervenuje ve prospěch domácí výroby a proti dovozu, nechrání ekonomiku. Chrání jen vybrané skupiny – a za jejich privilegia platí celá společnost. A toto je nebezpečné – z těch vybraných skupin se mohou stát nohsledi vládnoucí elity a držet ji u moci za cenu úpadku celé společnosti. Jako se to stalo v Rusku.

Ekonomický systém podle představ Donalda Trumpa lze popsat jako formu korporativismu, v níž stát nevystupuje jako neutrální regulátor trhu, ale jako aktivní aktér, který selektivně zasahuje do ekonomických vztahů ve prospěch vybraných firem a odvětví. Tržní mechanismy zůstávají formálně zachovány, avšak jejich fungování je výrazně deformováno politickými zásahy, osobními vazbami a loajalitou k mocenskému centru.

Tento model připomíná korporativistický systém známý například Jižní Koreje, avšak s výrazně vyšší mírou klientelismu, ad hoc rozhodování a korupčních praktik. Výsledkem je ekonomické prostředí, v němž úspěch podnikatelských subjektů závisí méně na konkurenceschopnosti a více na schopnosti získat politickou přízeň a vyjednat si výjimky, ochranu či přímé výhody.

Celá doktrína je jen myšlenka moderního protekcionismu v novém kabátě a stojí na myšlence, kterou ekonomie překonala před dvěma sty lety: že uzavřením hranic lze zvýšit bohatství. Je to nesmysl, který vede k pravému opaku. Jen zdraží život, sníží konkurenci, zpomalí inovace a přesune moc z trhu do byrokracie. A to není *America First* – spíše *America Alone*.

Uzavřením hranic obchodu a imigraci se stane přesně pravý opak toho, po čem hnutí MAGA touží.

²² Hayek, Friedrich A. „*The Use of Knowledge in Society*.“ *American Economic Review* 35, no. 4 (September 1945): 519–530.

3. Energetika: ideologická válka proti *net zero* místo racionální ekonomické debaty

„Odmítáme katastrofální ideologie ‚změny klimatu‘ a ‚net zero‘, které tak výrazně poškodily Evropu, ohrožují Spojené státy a dotují naše protivníky.“ (s. 14)

Energetická část doktríny se stylizuje do role obránce „zdravého rozumu“ proti klimatickým politikám, které prý „zničily Evropu“, ohrozily západní průmysl a podkopaly energetickou bezpečnost. *Net zero*³³ je v dokumentu vykreslené téměř jako civilizační omyl – experiment, který měl tragické následky a kterému se USA musejí vyvarovat. Problém spočívá v tom, že tohle podání je ideologická karikatura, nikoli datově podložený názor.

Reálná data říkají něco jiného: Evropa snižuje emise – a stále roste

Evropa skutečně prošla drahou transformací energetiky. Ale tvrdit, že to „zničilo evropskou ekonomiku“, je nepřesné a přehnané. A pokud to tvrdí americký prezident, dopouští se šíření dezinformací a manipulace. Zde jsou fakta:

- Od roku 1990 klesly emise skleníkových plynů EU o více než 30 %.²⁴
- Za tu dobu ale evropské HDP rostlo – pomaleji než USA či Asie, ale rozhodně žádný ekonomický kolaps.²⁵
- Růst EU brzdily problémy jako rigidní pracovní trh, nadměrná regulace, demografie a nízká produktivita – ne klimatická agenda jako taková.

Evropa má své skutečné problémy. Ale *net zero* rozhodně není ten hlavní. Energetická krize 2021–22 nebyla důsledkem klimatu, nýbrž plynové krize (omezení dodávek ruského plynu, geopolitická eskalace, manipulace s objemy a cenami a následně válka na Ukrajině). Doktrína dále naznačuje, že vysoké ceny energií v EU byly přímým výsledkem klimatických politik. To

³³ *Net zero*, tedy globální čisté nulové emise (často jen nulové emise) je stav, kdy jsou emise způsobené člověkem vyváženy pohlcením oxidu uhličitého způsobeným člověkem za určité časové období. V některých kontextech se „emisemi“ rozumí emise všech skleníkových plynů, v jiných kontextech pouze emise oxidu uhličitého (CO₂). Viz „Čisté nulové emise.“ Wikipedie.
https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cist%C3%Ag_nulov%C3%Ag_emise

²⁴ Eurostat. *Greenhouse Gas Emission Statistics – Emission Inventories*. „Statistics Explained,“ European Commission. PDF file. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/u8o.pdf>

²⁵ World Bank. *GDP (current US\$): GDP (current US\$) - European Union, East Asia & Pacific, United States, 1990–2024*. World Development Indicators. The World Bank.
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2024&locations=EU-Z4-US&start=1990>

je, mírně řečeno, zavádějící, respektive je to další manipulace či neznalost Trumpa. Obojí je ostudné.

Hlavní příčiny byly jiné:

- závislost Evropy na ruském plynu,
- vydírání ze strany Gazpromu už v roce 2021,
- Ruská invaze na Ukrajinu,
- panika na trhu, rekordní ceny LNG a výpadky dodávek.

Ano, přechod na obnovitelné zdroje zvýšil citlivost energetického mixu na výkyvy. Ano, německý odchod od jádra byl ekonomický nesmysl. Ale tvrdit, že klimatická politika „způsobila“ energetickou krizi, je jako tvrdit, že vaše auto vybuchlo proto, že jste tankovali natural 95 – a ne proto, že do něj někdo hodil zápalnou lahev.

Transformace na nízkouhlíkovou ekonomiku má své náklady – ale není to civilizační kolaps. Když se opřeme o výzkumy OECD, MMF nebo Národní akademie věd, tak dlouhodobé hrubé náklady dekarbonizace se pohybují kolem do 2 % HDP ročně²⁶ (do tohoto čísla nejsou započítány potenciální škody z nečinnosti), což je méně než náklady stárnutí populace, evropské byrokracie nebo obchodních válek a zároveň přináší fiskální a technologické dividendy (nižší spotřeba paliv, nová odvětví, inovace).

Tedy pro méně chápající, benzinovými výpary ovíněné jedince: není to krize západní civilizace, nýbrž normální strukturální transformace, kterou může společnost zvládnout, pokud ji neprovede idiotsky. A ano, Evropa by ji mohla a může provádět daleko lépe, daleko rozumněji.

Doktrína nabízí falešnou volbu: buď fosilní dominance, nebo ekonomický pád. Text doktríny prezentuje energetickou otázku jako binární konflikt: buď USA obnoví absolutní fosilní hegemonii, nebo podlehnou zelené ideologii a ekonomicky se zhroutí.

Tato dichotomie je ale ekonomicky chybná i technologicky zastaralá. Ono není třeba bojovat proti technologiím – je třeba je nechat soutěžit. Není potřeba preferovat uhlí nebo solár – nýbrž odstranit bariéry konkurence a už vůbec není nutné centrálně řídit energetický mix, ale vytvořit

²⁶ Viz např. Lamperti, Francesco, Claudia Wieners, Giovanni Dosi, and Andrea Roventini. „Decarbonization with Economic Growth and Job Creation.“ *Nature Sustainability* 8 (2025). <https://doi.org/10.1038/s41893-025-01679-6>, nebo Black, Simon, Ruud de Mooij, Vitor Gaspar, Ian W. H. Parry, and Karlygash Zhunussova. „Fiscal Implications of Global Decarbonization.“ IMF Working Papers 2024, 045. International Monetary Fund. <https://doi.org/10.5089/9798400269516.001>

trh, kde se ukáže, co je nejvýhodnější. Pokud budou fosilní paliva dlouhodobě nejlevnější, přežijí samy. Pokud nebudou nejlevnější, žádná cla, dotace ani zákazy je nezachrání.

Paradox doktríny: USA chtějí „energetickou dominanci“, ale bojí se konkurence. Trump chce Ameriku jako:

- top producenta ropy,
- top producenta plynu,
- top producenta jaderné energie,
- technologickou velmoc v energetice.

To jsou pochopitelné a legitimní cíle. Ale nelze jich dosáhnout tím, že:

- omezí konkurenci,
- zakáží dovoz technologií,
- státní moc upřednostní jeden typ energie,
- budou ideologicky bojovat proti jiným zdrojům.

To je protekcionismus – nikoli trh. Když stát plánuje, inovace zpomalují. A energetika se mění tak rychle, že centrální plánování prostě nestačí. Opět, žádný úředník nebude schopný zareagovat a státní preference jednoho zdroje jen vychyluje tržní podmínky.

Doporučujeme otevřít prostor všem technologiím (fosilním, jaderným, obnovitelným, syntetickým palivům), zjednodušit povolovací procesy pro výstavbu infrastruktury a nechat trh rozhodnout, které zdroje jsou skutečně efektivní. Stát má jen zajišťovat základní rámec a bezpečnost – ne diktovat vítěze. Dominance nevzniká tím, že stát zakáže konkurenci. Dominance vzniká výkonem a inovací.

4. NATO a aliance: proklamovaný neintervencionismus, praktický hegemonismus

„Naše širší politika vůči Evropě by měla upřednostňovat [...] ukončení percepce – a zabránění realitě – NATO jako aliance, která se neustále rozšiřuje.“ (s. 27)

Takže Gruzie, Ukrajina a Moldavsko mají smůlu již navždy?

„Po skončení studené války přesvědčily elity americké zahraniční politiky samy sebe, že trvalá americká dominance nad celým světem je v nejlepším zájmu Spojených států. Záležitosti jiných zemí by nás však měly zajímat pouze tehdy, pokud jejich jednání přímo ohrožuje naše zájmy.“ (s. 1)

To komentuje Mark Hertling takto: „Vojenští důstojníci, diplomaté, odborníci na rozvojovou spolupráci a státní úředníci, kteří formovali strategii po skončení studené války, neusilovali o nadvládu; budovali aliance, partnerství a sdílené normy s cílem zabránit další globální katastrofě. Ne vždy jsme uspěli a bezpochyby jsme se dopustili chyb, ale toto úsilí bylo motivováno snahou o stabilitu – a současná strategie útočí na samotné základy, na nichž stojí bezpečnost Spojených států i jejich spojenců.“²⁷

„Chceme nejrobustnější, nejdůvěryhodnější a nejmodernější jaderné odstrašení na světě, doplněné o protiraketovou obranu nové generace – včetně *Golden Dome* pro obranu amerického území – aby chránila americké obyvatelstvo, americká aktiva v zahraničí i americké spojení.“ (s. 3)

Trumpova směšná posedlost systémem *Golden Dome* mu neumožňuje pochopit, že co je možné v zemi s délkou hranic 1341 km,²⁸ není možné v zemi s délkou hranic 31 926 km.²⁹

„Chceme udržet bezkonkurenční *soft power* Spojených států, prostřednictvím které uplatňujeme pozitivní vliv po celém světě a který podporuje naše zájmy.“ (s. 4) Zopakováno jako „bezkonkurenční *soft power* a kulturní vliv“. (s. 6)

²⁷ Hertling, *New National Security Strategy Is Heavy on Rhetoric, Light on Detail*.

²⁸ Central Intelligence Agency. „Israel: Geography.“ The World Factbook. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/israel/#geography>

²⁹ Central Intelligence Agency. „United States: Geography.“ The World Factbook. Accessed December 18, 2025. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/united-states/#geography>

Udržet si tento vliv bude těžký úkol poté, co řádění Elona Muska zabilo dle jednoho odhadu přes půl milionu lidí,³⁰ když „poslal *US Agency for International Development* do štěpkovače“,³¹ poté, co zabil *Hlas Ameriky*, a poté, co Donald Trump útočí na spojence, jak jenom může.

Prezident míru

Jednou z největších zvláštností doktríny je její pokus sloučit dva protichůdné světy: tvrdý neintervencionismus v rétorice a rozšířený hegemonismus v praxi.

Doktrína zdůrazňuje, že USA údajně nechtějí „řídít svět“ ani udržovat starý model liberální hegemonie. Chtějí prý jen zabránit tomu, aby svět ovládly jiné velmoci. Jde o elegantní formulaci – ale když se podíváme na konkrétní politiky, zjišťujeme, že tato strategie není o nic méně intervencionistická než ta předchozí. Je jen jinak zabalená.

Strategie opakuje MAGA šiboleť, že „prezident Trump si upevnil své dědictví jako prezident míru“. (s. 8) A tvrdí: „Vyjednal mír mezi [1] Kambodžou a Thajskem, [2] Kosovem a Srbskem, [3] Demokratickou republikou Kongo a Rwandou, [4] Pákistánem a Indií, [5] Izraelem a Íránem, [6] Egyptem a Etiopií, [7] Arménií a Ázerbájdžánem, [8] a ukončil válku v Gaze tak, že všichni živí rukojmí se vrátili ke svým rodinám.“ (s. 8)

Protože je to podstatný *talking point* administrativy Donalda Trump a jejích fanoušků, podívejme se na tabulku s přehledem. Ozdrojováno v poznámce pod čarou.

<i>Konflikt</i>	<i>Status</i>
[1] <i>Kambodža a Thajsko</i>	<i>Nepřavda.</i> Boje pokračují.
[2] <i>Kosovo a Srbsko</i>	
	<i>Zavádějící.</i> Kosovo vyhlásilo nezávislost na Srbsku v roce 2008. Srbsko a Kosovo podepsaly během Trumpova prvního funkčního období v roce 2020 dohodu o ekonomické normalizaci, ale Srbsko nadále považuje Kosovo za odtržený region a jeho nezávislost neuznává.
[3] <i>Demokratická republika Kongo a Rwanda</i>	<i>Nepřavda.</i> Dohoda, na kterou Trump odkazoval mezi DRK a Rwandou, byla podepsána 27. června a ratifikována 4. prosince za americké mediace. Avšak jen pár dní po tomto setkání DRK obvinila Rwandu z porušení dohody poté, co povstalci výbuch

³⁰ Impact Counter. „Impact Metrics Dashboard.“ Impact Counter.
https://www.impactcounter.com/dashboard?view=table&sort=interval_minutes&order=asc

³¹ Musk, Elon [@elonmusk]. „We spent the weekend feeding USAID into the wood chipper. Could’ve gone to some great parties. Did that instead.“ X (formerly Twitter).
<https://x.com/elonmusk/status/1886307316804263979>

	bomby ve východní DRK zabil více než 30 lidí a zranil více než 20 dalších.
[4] <i>Pákistán a Indie</i>	<i>Zavádějící, spíše nepravda.</i> Zatímco Pákistán vyzdvihl Trumpovo úsilí o zprostředkování příměří a veřejně uvedl, že ho navrhne na Nobelovu cenu míru, Indie odmítla Trumpovo tvrzení, že se USA na vyjednávání příměří podílely. Mír mezi těmito jihovýchodními sousedy nadále provázají napětí kvůli spornému regionu Kašmíru.
[5] <i>Izrael a Írán</i>	<i>Zavádějící.</i> Spojené státy se připojily k Izraeli a bombardovaly hlavní iránská jaderná zařízení svými „bunker-busting“ bombami. Nebylo dosaženo žádné mírové dohody ani pevné dohody o budoucnosti iránského jaderného programu a od té doby si Írán i Izrael nadále vzájemně vyhrožují.
[6] <i>Egypt a Etiopie</i>	<i>Nepravda.</i> Není jasné, jak přesně Trump tento konflikt ukončil, protože Egypt a Etiopie nebyly a ani nyní nejsou ve skutečném stavu války. Spor o Velkou přehradu etiopského znovuzrození není nijak ukončen.
[7] <i>Arménie a Ázerbájdžán</i>	<i>Zavádějící.</i> Společná deklarace podepsaná v Bílém domě není ani právně závaznou smlouvou, ani důvěryhodnou cestou k míru. Jedná se pouze o politické prohlášení, které zavazuje obě strany „pokračovat v dalších krocích“ směrem k pozastavené mírové dohodě, jejíž text byl dokončen před šesti měsíci. Tento pat zůstává nevyřešen, protože Ázerbájdžán odmítá skutečně podepsat mírovou smlouvu, dokud Arménie nepřijme novou ústavu. Zde je však Trumpův claim asi nejsilnější.
[8] <i>Gaza</i>	<i>Nepravda.</i> Příměří sice existuje na papíře, ale Izrael pokračuje v lokálních útocích v Gaze i na Západním břehu. Od vyhlášení příměří 10. října podnikl Izrael letecké údery a dronové operace nad uprchlickým táborem.

Zdroje: Viz pozn. pod čarou.³²

³² Madhani, Aamer, and Jintamas Saksornchai. „Trump Says He’s Sealed Thailand-Cambodia Ceasefire, but Fighting Continues.“ AP News. <https://thehill.com/homenews/ap/ap-international/ap-thai-and-cambodian-leaders-agree-to-renew-a-ceasefire-after-days-of-deadly-clashes-trump-says/>

„Kosovo and Serbia Economic Normalization Agreements.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo_and_Serbia_economic_normalization_agreements

Kottasová, Ivana. „Checking in on the ‘Seven Un-endable Wars’ Trump Did (Not) End.“ CNN. <https://edition.cnn.com/2025/09/24/world/seven-unendable-wars-trump-intl>

Dokument několikrát opakuje, že USA uznávají non-intervencionismus (s. 9) a svrchované státy (ss. 9, 10) a že Trump je prezidentem míru (ss. 8, 13, 14, 27). „Usilujeme o dobré vztahy a mírové obchodní styky se všemi státy světa.“ (s. 9) Jak to jde dohromady s útokem v Íránu, ilegálními útoky na lodě, připravovanou válku s Venezuelou, vyhrožováním Kanadě, Mexiku a Grónsku?

Požadavek 5 % HDP na obranu: ultimátum, které nesplňují ani USA

Doktrína zavádí nový standard pro spojence: 5 % HDP na obranu. Říká to otevřeně – méně je nepřijatelné, méně je *free-riding*, méně ohrožuje bezpečnost USA i Západu.

Problém je dvojitý:

1. USA samy vydávají méně –cca 3,4 %).³³
2. Zemí, které do armády investují přes 5 % HDP, je velmi málo: Ukrajina (34 %), Izrael (8,8 %), Alžírsko (8 %), Saúdská Arábie (7,3 %), Rusko (7,1 %). To je vše. Dále následuje Kuvajt (4,8 %) a Polsko (4,2 %).³⁴ Rusko do své armády investuje cca 7 % HDP, což odpovídá 40 % federálního rozpočtu.³⁵

Jde tedy o požadavek, který je ekonomicky extrémně nákladný, politicky nereálný, a pravděpodobně koncipovaný jako prostředek tlaku – nikoli skutečný cíl. Povinných 5 % HDP je forma fiskálního plánování, ignorující odlišné bezpečnostní hrozby různých zemí a jejich odlišné strategické kultury. Je to dirigismus.

Jeyaretnam, Miranda. „In Places Trump Has Touted Bringing Peace, Conflict Still Rages.“ Time. <https://time.com/7339536/trump-peace-deals-conflicts-status-thailand-cambodia/>

Simon, David J., and Kathryn Hemmer. „A Closer Look at Trump’s Peace Deals: From ‘Death and Hatred’ to ‘Love and Success’?“ Just Security. <https://www.justsecurity.org/122215/closer-look-trump-peace-deals/>

Farrell, Maureen. „From the DRC to Sudan, Trump’s Disruptive Moves Could Revive Stalled Negotiations.“ Atlantic Council, Issue Brief. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/from-the-drc-to-sudan-trumps-disruptive-moves-could-revive-stalled-negotiations/>

³³ World Bank. „Military Expenditure (% of GDP) – United States.“ World Bank Data. <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?locations=US>

³⁴ List of Countries with Highest Military Expenditures.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_with_highest_military_expenditures

³⁵ Military Budget of Russia.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Military_budget_of_Russia

Indo-Pacifik: přenastavení americké hegemonie, nikoli její ústup

Doktrína tvrdí, že USA chtějí méně zatížení, méně intervencí a méně globální odpovědnosti. Realita kapitoly o Asii je však opačná:

- USA chtějí „zabránit Číně ovládnout ekonomickou budoucnost“,
- chtějí „udržovat svobodu navigace v Jihočínském moři“,
- chtějí posílit přítomnost kolem Tchaj-wanu,
- chtějí koordinovat alianci Japonsko–Korea–Indie–USA jako protiváhu Pekingu.

To není omezení americké role ve světě. To je přeformátování americké hegemonie směrem k Asii, kde jde o největší trh a největší velmocenské soupeření. Neintervencionismus na papíře, ale globální kontrola kritických regionů v realitě. To je klasický vzorec velmocí, nikoli princip skromné zahraniční politiky.

Trump Corollary k Monroeově doktríně: zákaz velmocí v celé západní hemisféře

Nejambicióznější a nejhegemonističtější část celé doktríny je její přístup k Latinské Americe. Kapitola zavádí „Trumpův dodatek k Monroeově doktríně“ – explicitně říká, že:

- Západní hemisféra nesmí být prostorem působení jiných velmocí.
- Čínská a ruská přítomnost v regionu je nepřijatelná.
- USA mají právo „zastavit“ tyto aktivity.
- A gangy a kartely budou čelit i vojenské síle USA, pokud bude třeba.

Toto není neintervencionismus. Toto je definice sféry vlivu, jak ji formulovaly velmoci 19. a 20. století. Jinými slovy, USA si nárokují právo rozhodovat o tom, kdo může investovat v Latinské Americe, kdo smí budovat infrastrukturu, kdo smí vstupovat do bezpečnostní spolupráce a kdo má povoleno být v regionu „přítomen“. Je to přímé opakování logiky, kterou USA dříve kritizovaly u Číny v Asii nebo u Ruska ve východní Evropě.

Pro zopakování: Monroeova doktrína je zahraničněpolitické stanovisko Spojených států, které se staví proti evropskému kolonialismu v západní hemisféře. Podle ní je jakýkoli zásah cizích mocností do politických záležitostí Amerik považován za potenciálně nepřátelský akt vůči Spojeným státům. Tato doktrína byla ústředním prvkem americké *grand strategy* ve 20. století.

Chtějí nás USA navrátit do úplně jiného světa? Ameriky patří Spojeným státům, Evropa zřejmě Rusku, Asie Číně? Proč? Nebyl poválečný svět reprezentovaný – byť spíše aspiračně – Organizací spojených národů, kde se respektují mezinárodní hranice a suverenity států lepším, mírovějším a ekonomicky více prosperujícím? Sama strategie si odporuje, když říká, že uznává suverenitu států a že Tchaj-wan nesmí připadnout Čínské lidové republice (s. 23), a naopak silně naznačuje, že bude rozkládat Evropskou unii a Rusku dovolí cokoliv.

Zdá se, že tímto si USA připravuje půdu pro intervenci ve Venezuele. Madurova vláda je totiž fiskálně i technologicky závislá na Číně a zároveň ji Rusko pomáhá obcházet sankce. Jde o ekonomicky zdevastovanou zemi s největšími světovými zásobami ropy, která dříve znárodnila americké těžební společnosti. Můžeme se v budoucnu dočkat toho, že USA v duchu výše zmíněné doktríny budou ve Venezuele podporovat převrat autoritářského režimu či budou sami přímo vojensky intervenovat. A Venezuela se tak po tom, co je vazalem Číny a Ruska, stane vazalem USA. Pokud se tak stane, doufejme, že to nebude příliš násilné. Latinskoamerické státy mají totiž k USA historicky podobný vztah, jako státy východní Evropy k Rusku. Jejich intervencionismus tam často má násilné podoby.

„Spojené státy by měly jasně dát najevo, že americké zboží, služby a technologie jsou dlouhodobě mnohem výhodnější, protože mají vyšší kvalitu a *nejsou spojeny s podmínkami*, jaké doprovázejí pomoc ostatních zemí.“ (s. 18, zvýraznění naše)

Vtipné. Zejména ve světle uvalení cel na Brazílii, protože potrestala svého zločinného ex-prezidenta,³⁶ nebo ve světle zvýšení cel na Kolumbii kvůli odmítnutí nestandardních deportačních letů.³⁷

Doktrína celkově proklamuje neintervencionismus, který ale neodpovídá praktické politice

Když dokument mluví o „predispozici k neintervencionismu“, působí to jako odklon od Bushovy nebo Obamovy doktríny. Jenže v Evropě chtějí USA určovat parametry mírové dohody na Ukrajině, v Asii chtějí USA omezit čínské projekci moci podél první ostrovní linie,³⁸ v Latinské Americe chce USA vyloučit všechny neamerické velmoci, v Africe chtějí USA omezovat čínský postup a kontrolovat komodity, na Blízkém východě chtějí USA udržet přítomnost jako garant bezpečnosti Izraele a protiiránských států. Zároveň USA fantazírují o obsazení Grónska a jeho připojení k USA.

³⁶ „Trump imposes 50% tariffs on Brazil, citing trial of ally Bolsonaro.“ Le Monde.
https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/07/30/trump-punishes-brazil-with-tariffs-sanctions-over-trial-of-ally-bolsonaro_6743920_4.html

³⁷ McLeary, Paul, Victoria Guida, Myah Ward, and Meredith Lee Hill. „Trump Says He Is Slapping Tariffs on Colombia After It Turns Around US Migrant Flights.“ Politico.
<https://www.politico.com/news/2025/01/26/trump-columbia-tariffs-plane-migrants-00200642>

³⁸ „First Island Chain.“ Wikipedia, The Free Encyclopedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/First_island_chain

To není *retrenchment*. To je jiná forma globálního aktivismu, jen pod heslem *America First*. Doktrína tedy neříká: „USA ustoupí.“ Říká: „USA si budou vybírat, kde budou jednat – a tam budou jednat velmi tvrdě.“

Rozšiřování státní moci je vždy odůvodněno bezpečností, to je klasický mechanismus, kdy stát za prvé hrozbu je definuje velmi široce, za druhé rozšíří tak své pravomoci, které se z dočasných stávají trvalé a následně se bezpečnostní argumenty stanou kladivem na svobodu. Nejrychleji rostoucí část státu je ta, která se odvolává na strach. A lidé se v panice a strachu svých svobod rádi vzdají. V tom spatřujeme nebezpečí.

A přesně to doktrína říká:

- ve jménu bezpečnosti chce zasahovat do obchodu,
- ve jménu bezpečnosti chce předefinovat vztahy s Evropou,
- ve jménu bezpečnosti posouvá americké síly do Indo-Pacifiku,
- ve jménu bezpečnosti chce limitovat čínský a ruský vliv v Africe i Latinské Americe,
- ve jménu bezpečnosti chce reorganizovat dodavatelské řetězce a průmysl.

To je rozšiřování státní moci pod praporem suverenity. Doktrína *America First* je v otázce aliancí a bezpečnosti spíše *America Decides*.

Kapitolou o NATO a aliancích se vine jeden motiv: USA nechtějí být „globálním policajtem“, ale chtějí být globálním rozhodčím. Doktrína odmítá „liberální hegemonii“, a nabízí nacionalistickou hegemonii. USA aspirují na stát, který přebírá kontrolu nad ekonomikou doma i zahraniční politikou venku, je stát, který omezuje svobodu – nejen jiných, ale nakonec i svou vlastní.

„Předvídatelným důsledkem prosazování politik naznačených v této strategii je oslabení našich aliancí se dvěma zhoubnými následky. Zaprvé si Xi Jinping a Vladimir Putin tento dokument vyloží jako oslabení americké vazby na své spojence [...]. Zadruhé oslabení bezpečnostních záruk USA po celém světě urychlí riziko jaderného šíření. Absence spolehlivého bezpečnostního garanta dává státům motivaci uchýlit se k sebeochraně, a nejúčinnější formou sebeochrany v hobbesovském světě je schopnost disponovat jadernými zbraněmi,“ komentuje Edelman, který mezi lety 2011–2022 působil v *US Institute of Peace*.³⁹

³⁹ Edelman, *Trump's National Security Strategy: Atlas Shrugs*.

5. Vztah k Evropě

Zřejmě největší odezvu na amerických a evropských sociálních sítích zaznamenalo několik odstavců strategie, které se týkají evropských záležitostí. Ty si zasluhují podrobnější komentář.

„Budeme se stavět proti elitářsky řízeným, nedemokratickým omezením základních svobod v Evropě, v anglosféře a v ostatních demokratických zemích, zejména mezi našimi spojenci.“ (s. 12)

„Tento ekonomický úpadek bledne před skutečnou a mnohem závažnější hrozbou civilizačního vymazání. Mezi větší problémy, kterým Evropa čelí, patří činnost Evropské unie a dalších nadnárodních institucí, jež oslabují politickou svobodu a suverenitu, migrační politiky, které mění kontinent a vytvářejí konflikty, cenzura svobody slova a potlačování politické opozice, klesající porodnost a ztráta národní identity a sebevědomí.“ (s. 25)

Evropa bude civilizačně vymazána? Skutečně? A jak se to stane? Předložený dokument nám odpověď nedává. Mezi větší problémy, kterým Evropa čelí, zcela jistě nepatří činnost EU (a to jsme velmi eurokritičtí), nýbrž spíše činnost Ruska a nyní i Spojených států. Svobodu slova necenzuruje EU – zatím – nijak, to je v pravomoci členských států. A je pravda, že z našeho pohledu je svoboda slova v členských státech (nikoliv v EU) limitována víc, než by bylo zdrávo,⁴⁰ avšak členské státy v tomto vůbec nesahají Trumpově vládě ani po kotníky. Pokud tedy jediným kritériem není svoboda hajlovat. Což se v Evropě obecně moc nesmí, v USA je dnes naopak aktivně podporováno. Potlačování politické opozice? Německo nebo Česká republika rozpustily politické strany, to je pravda, a dle našeho soudu to má být kritizováno. Ale tyto strany také měly téměř nulovou podporu. O čem Trumpova vláda mluví? O stíhání katalánských separatistů asi ne. Přitom sám Donald Trump organizuje vykonstruované procesy proti opozičním figurám!⁴¹

Cathy Young na serveru *The Bulwark* souhlasí: „Máme mluvit o Trumpově zvyku žalovat média za zpravodajství, které ho rozčiluje? O zneužívání pravomocí federálního komisaře pro komunikace v oblasti schvalování fúzí k politickému vydírání televizních sítí? O používání

⁴⁰ Viz např. Pánek, Martin. „Svobodu slova nemáme proto, abychom se bavili o počasí.“ Institut liberálních studií (inlist.cz). <https://inlist.cz/svobodu-slova-nemame-proto-abychom-se-bavili-o-pocasi/>

⁴¹ Prosecution of James Comey.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Prosecution_of_James_Comey

Prosecution of Letitia James.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Prosecution_of_Letitia_James

federálních prostředků k nátlaku na univerzity? O pokusech zrušit muzejní expozice, které jsou příliš kritické vůči otroctví v amerických dějinách? Ten seznam je dlouhý.“⁴²

„Pokud současné trendy budou pokračovat, bude kontinent za 20 let nebo méně nepoznatelný.“ (s. 25)

Vskutku? Zdroj?

„Není proto vůbec jasné, zda některé evropské země budou mít ekonomiku a armádu dostatečně silné na to, aby zůstaly spolehlivými spojenci.“ (s. 25)

Absolutní *non-sequitur*. Není jasné, z čeho a jak to vyplývá, a proč se tedy musí USA spojit s Ruskem místo dosavadních spojenců.

„Ústředním zájmem Spojených států je vyjednat co nejrychlejší ukončení bojů na Ukrajině, aby se stabilizovaly evropské ekonomiky.“ (s. 25)

Mír na Ukrajině kvůli stabilizaci Evropských ekonomik? Evropské ekonomiky nám připadají velmi stabilizované. Nestabilizované jsou možná některé kapitoly veřejných financí, na což dlouhodobě upozorňujeme, avšak to sotva souvisí s válkou na Ukrajině. Člověk se musí ptát, odkud autoři této strategie vůbec čerpají tyto dezinformace. To snad neříkají ani v Kremlu.

„Válka na Ukrajině měla paradoxní efekt *zvýšení* závislosti Evropy, zejména Německa, na vnějších zdrojích.“ (s. 26, zvýraznění naše)

Toto nedává žádný smysl.

„Trumpova administrativa se ocitá v rozporu s evropskými představiteli, kteří mají nerealistická očekávání ohledně války a zasedají ve zranitelných menšinových vládách, z nichž mnohé pošlapávají základní principy demokracie, aby potlačily opozici.“ (s. 26)

Toto musí být nadiktováno opět přímo z Kremlu. Těžko říct, o čem je vůbec řeč. Států s menšinovou vládou je v EU menšina,⁴³ nejrelevantnější pro válku na Ukrajině z nich je francouzská vláda, ale jednak se v prezidentském systému běžně nehovoří o menšinové vládě

⁴² Young, Cathy. „New Trump Security Strategy Turns Against the Free World.“ The Bulwark. December 10, 2025. <https://www.thebulwark.com/p/new-trump-security-strategy-turns-against-free-world-racialism-russia>

⁴³ EU Matrix. „Governments Info.“ EU Matrix (archived December 13, 2025). <https://web.archive.org/web/20251213215405/https://eumatrix.eu/en/governments/info>

(nikdo nebude za rok říkat, že Trumpova vláda je menšinová, stejně jako to nikdo neříkal v roce 2019) a Francii čekají parlamentní volby hned příští rok a prezidentské za rok a půl, nic nestandardního. Co více tím může být myšleno, je ve hvězdách.

„Velká evropská většina chce mír, přesto se tato touha nepromítá do politiky, z velké části kvůli tomu, že tyto vlády podkopávají demokratické procesy.“ (s. 26)

Opět jednoznačně nadiktováno Kremlem, těžko k tomu co dalšího dodat. Snad jenom to, že Evropané Ukrajinu podporují.⁴⁴ Tedy všichni chceme mír. Jak říká stará pravda: Když přestane válčit Rusko, nebude válka. Když přestane válčit Ukrajina, nebude Ukrajina.

Mimochodem, podkopávání demokratických procesů bere Evropská unie mnohem vážněji než Spojené státy, kde se ústavní mandát „*The United States shall guarantee to every State in this Union a Republican Form of Government*“ (US Constitution, Art. IV, Sec. 4) stal pouhou historickou deklarací, která vůbec nebrání státnímu despotismu a státní vládě jedné strany.

„Z dlouhodobého hlediska je více než pravděpodobné, že nejpozději během několika desetiletí, *certain NATO members will become majority non-European*.“ (s. 27, raději ponecháno v originále)

Zde skutečně nelze nalézt jádro sdělení, ani když budeme předpokládat, že *non-European* znamená *non-white*. Kteří členové NATO? Z čeho to vyplývá? Z kontextu dovozujeme, že tím nejsou myšleny Spojené státy, Kanada nebo Turecko, nýbrž evropské státy NATO. Ani v Británii, ani ve Francii, ani v Německu, ani nikde jinde nepozorujeme deklarovaný trend. (Ne že by na tom bylo něco špatného!⁴⁵) Rodiny mimochodem musejí také být „tradiční, které vychovávají zdravé děti“. (s. 4)

Server *Defense One* navíc přišel s informací, že existuje ještě delší, utajená, verze strategie. V ní se údajně nepokrytě hovoří o snahách Trumpovy administrativy odlákat Rakousko, Maďarsko, Itálii a Polsko z Evropské unie.

⁴⁴ Eurobarometer: Vast Majority of Europeans Support Ukraine and Sanctions against Russia.“ EU Neighbours. <https://euneighbourseast.eu/news/latest-news/eurobarometer-vast-majority-of-europeans-support-ukraine-and-sanctions-against-russia/>

Smith, Matthew. „European Political Monthly: Europeans Support Using Frozen Russian Assets to Fund Ukraine Defence.“ YouGov International. <https://yougov.co.uk/international/articles/53601-european-political-monthly-europeans-support-using-frozen-russian-assets-to-fund-ukraine-defence>

⁴⁵ „The line ‚... not that there's anything wrong with that‘ [...] has become a popular catchphrase among [Seinfeld] fans.“ The Outing.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Outing

„A měli bychom podporovat strany, hnutí a intelektuální a kulturní osobnosti, které usilují o suverenitu a zachování či obnovu tradičních evropských způsobů života... a přitom zůstávají proamerické,“ uvádí dokument dle *Defense One*.⁴⁶

Odpovídá to tomu, že ve veřejném dokumentu se říká: „Naše širší politika vůči Evropě by měla upřednostňovat [...] pěstování odporu vůči současnému směřování Evropy uvnitř evropských států.“ (s. 27)

⁴⁶ Myers, Meghann. „‘Make Europe Great Again’ and More from a Longer Version of the National Security Strategy.“ *Defense One*. <https://www.defenseone.com/policy/2025/12/make-europe-great-again-and-more-longer-version-national-security-strategy/410038/>

6. Ekonomická bezpečnost jako záminka k centralizaci

Další z nejvýraznějších myšlenek celé doktríny je přesvědčení, že ekonomická bezpečnost je rovnocenná vojenské bezpečnosti – a tedy že stát musí řídit klíčové prvky hospodářství se stejnou rozhodností jako armádu. V dokumentu to zní nenápadně, dokonce logicky: Amerika prý nesmí být závislá na cizích mocnostech, musí si „sama zajistit“ základní výrobu, technologické kapacity a dodavatelské řetězce.

Jenže v praxi takové pojetí otevírá dveře k masivnímu rozšíření státní moci, které je v přímém rozporu s liberální ekonomickou tradicí USA. A historie ukazuje, že když se stát jednou chopí kontroly nad ekonomikou ve jménu bezpečnosti, velmi nerad ji opouští.

Ekonomická bezpečnost jako nebezpečně gumový pojem

Doktrína přesně nevymezuje, co to ekonomická bezpečnost vlastně je. Přesněji řečeno – definuje ji tak široce, že zahrnuje: polovodiče, těžký průmysl, energetiku, farmaceutika, kritické minerály, těžbu, dodavatelské řetězce, infrastrukturu, logistiku, a dokonce i spotřební výrobu.

Takto široká definice vytváří nebezpečný precedens: téměř jakékoli odvětví může být prohlášeno za strategické. A strategickým odvětvím stát myslí ty, do kterých sám vstupuje, investuje, chrání je před konkurencí, a přesměrovává do nich kapitál. Tento princip poznáme z mnoha období od válečné ekonomiky USA v roce 1942 přes francouzský Colbertismus nebo korejský korporativismus až po dnešní čínský státní kapitalismus. Doktrína však tuto logiku aplikuje v mírovém období – a to je právě důvod k obavám.

Doktrína nabádá řídit tok investic a vracet výrobu zpět do USA. Jenže reindustrializace znásilněná politikou je něco jiného než reindustrializace vedená inovacemi. Pokud firmy investují doma proto, že je to ekonomicky výhodné, pak je to výborné a ekonomicky správné. Ovšem pokud investují doma proto, že jsou donuceny cly, zákony či výhrůžkami sankcí, pak vzniká falešný obraz průmyslové síly a stát tak *de facto* znásilňuje průmysl. Představte si, že jste majitel firmy v USA a vyrábíte například punčochy. Víte, že v Mexiku byste ty stejné výrobky vyrobili o 50 % levněji, mohli byste je také levněji prodávat a více lidí by si je mohlo koupit. Víte, že tak by vaše malá lokální firma mohla vyrůst a mohla by být velkou. Ale nemůžete do Mexika výrobu přesunout, protože zákony USA to nedovolí.

Investice přesměrované státem nejsou investice, nýbrž misalokace kapitálu.

Prezident chce trestat firmy, které příliš vyrábějí v zahraničí. Doktrína naznačuje, že firmy, které přesunuly výrobu mimo USA, představují riziko pro národní bezpečnost.

To je velmi nebezpečný jazyk, protože z něj logicky vyplývá možnost sankcí, zákazů investic, povinné repatriace výroby, nebo finančních postihů. To už je přímé narušení svobody podnikání a vlastnických práv – něco, co by se ještě před deseti lety zdálo v USA nemyslitelné. A mimochodem, kdo bude v těch továrnách pracovat, když USA omezí imigraci?

Mimochodem, před letošním rokem americká vláda nezískala přímý podíl v žádné zdravé komerční firmě přinejmenším od 50. let 20. století. Nyní jich má 14 a další se chystají.⁴⁷

⁴⁷ Lincicome, Scott. „*The Year America Went (Kinda) Socialist.*“ *Capitolism*, The Dispatch. <https://thedispatch.com/newsletter/capitolism/the-year-america-went-kinda-socialist/>

7. Industriální dirigismus: staré víno v nové lahvi

To, co doktrína propaguje, je v jádru industriální dirigismus: stát určuje cíle, trh je má plnit, firmy jsou nástrojem národní strategie, a ceny, konkurence i globalizace se podřizují politickým cílům. Jinými slovy: stát jako centrální koordinátor ekonomiky.

Ekonomická bezpečnost se mění v záminku k centralizaci. Doktrína se tváří, že chce Ameriku posílit. Ale v praxi posiluje především vládu nad ekonomikou, kdy trh má být nástrojem státu, ne prostor svobodné soutěže, investice mají být řízené shora, ne zdola, průmysl má být „strategický“, tedy závislý na politickém schválení, a firmy mají být loajální vládě, ne zákazníkům. To je logika státního kapitalismu.

Reindustrializace USA: proč po ní doktrína touží – a jak by ji šlo udělat opravdově liberálně

Na první pohled se zdá, že jde o ekonomickou politiku – o snahu vrátit výrobu zpět na americkou půdu, obnovit průmyslová města a vytvořit dobře placená pracovní místa. Reindustrializace není jen hospodářský program. Je to geopolitická strategie, politické poselství i nástroj ekonomického nacionalismu. Ovšem pokud ji chceme skutečně realizovat, ne pouze proklamovat – existuje mnohem účinnější a svobodnější cesta než cesta cel, zákazů a státního dirigismu.

Proč doktrína tak tvrdě tlačí na reindustrializaci?

1. Čína jako geopolitický soupeř a průmyslová supervelmoc

Doktrína vidí Čínu jako jedinou zemi, která může Spojeným státům konkurovat nejen vojensky, ale i technologicky. A právě průmysl je dnes centrem každé geopolitické hry – protože je zdrojem polovodičů, baterií, solárních technologií, telekomunikačních systémů, těžkého strojírenství, chemie, logistické infrastruktury.

Čím víc USA dovážejí, tím více jsou údajně zranitelné cizí mocí. Doktrína proto říká: Musíme vyrábět doma, abychom nebyli vydíratelní. Z bezpečnostního hlediska je to logické. Z ekonomického hlediska už méně – a právě zde začíná konflikt mezi strategií a svobodou trhu. USA by se měly zaměřit na to, kde mají komparativní výhodu, ne na to přesunout výrobu z Číny domů. Jak chtějí přesunout práci, kterou v Číně vykovává řada špatně placených dělníků do USA, když tam nebudou mít imigranty, kteří by tu práci byli ochotni dělat a Američany, kterým by taková práce zřejmě nevoněla?

2. Domácí politika: příběh o ztracené práci pro střední třídu

Reindustrializace je také politický projekt. Volební mapa USA ukazuje jasně: Michigan, Wisconsin, Pensylvánie a Ohio rozhodují volby. To jsou státy, kde průmysl od 80. let mizel. A to jsou státy, kde se slib návratu výroby prodává nejlépe. Doktrína tak míří na pracující třídu, již chce sdělit: „Globalizace vám vzala prosperitu – my vám ji vrátíme.“ Bez ohledu na to, zda je tato interpretace ekonomicky správná a především naplnitelná, politicky funguje, nebo aspoň v příhodný okamžik zafungovala. Každopádně by také lépe fungovalo, kdyby se namísto dalších továren podařilo postavit spíše další Silicon Valley.

3. Energie a suroviny: průmysl jako nástroj dominance

Doktrína spojuje reindustrializaci s energetickou politikou do jednoho celku. USA se mají stát ropnou supervelmocí, plynovým gigantom, jaderným lídrem, a surovinovým centrem Západní hemisféry. Průmysl totiž potřebuje levnou energii – a levná energie se stává geopolitickou pákou. USA chtějí kontrolovat svůj energetický mix i regionální surovinové toky a stát se tak méně závislými na Blízkém východě a mimoamerických trzích.

4. Pandemie a Ukrajina: logika strachu ze závislosti

Covid a válka na Ukrajině vytvořili nový narativ: Když nevyrábíme léky doma, může nás někdo odříznout. Když nevyrábíme čipy doma, ekonomika se zastaví. Když nemáme domácí továrny, neubráníme se. Doktrína tohoto strachu využívá a proměňuje ho ve státní průmyslový projekt.

Jak reindustrializovat USA liberálně: svoboda místo dirigismu

Administrativa USA by se měla přestat ptát: „Jak donutit průmysl vrátit se domů?“ a namísto toho by si měla položit otázku: „Jak odstranit překážky, které brání tomu, aby průmysl vznikl přirozeně tam, kde má?“ Než ovšem všechny MAGA příznivce taková otázka napadne, dovolíme si zde uvést pár příkladů jak reindustrializaci provést tak, aby měla skutečně pozitivní ekonomický efekt.

Amerika musí znovu umět stavět

Dnes trvá postavit továrnu v USA roky – ne kvůli cenám, ale kvůli regulaci. Povolovací procesy, environmentální posudky, soudní spory a místní regulace brání výstavbě víc než konkurence z Asie. Pokud mají Spojené státy reindustrializovat, musí zásadně zjednodušit a zrychlit schvalování projektů. Bez toho bude reindustrializace jen politickou frází.

Daně jako motivace, ne bariéra

Americké firmy často odcházejí do zahraničí kvůli daňové zátěži a složitosti systému. Liberální přístup nepočítá s dotacemi ani vyjednáváním za zavřenými dveřmi – navrhuje nižší, jednodušší a jednotnější korporátní daň, která zpřehlední prostředí a sníží potřebu daňových úniků i speciálních úlev.

Trumpova první vláda správně snížila dlouho nezměněnou daň z příjmu právnických osob,⁴⁸ čímž podpořila konkurenceschopnost amerických firem. Tento krok měl za cíl snížit daňovou zátěž pro podniky všech velikostí a posílit domácí ekonomiku. Současně správně odmítá zavedení globálního minimálního zdanění,⁴⁹ neboť by taková mezinárodní regulace mohla omezit flexibilitu USA (nebo jakékoliv jiné země) v daňové politice, snížit motivaci firem zůstat v zemi a oslabit hospodářskou suverenitu. Sluší se však dodat, že s globálním zdaněním přišly právě USA s přijetím FATCA v roce 2014.⁵⁰

Volný obchod jako pojistka stability

Doktrína se mýlí, když dává rovnítko mezi protekcionismus a bezpečnost. Cla zvyšují ceny, zpomalují inovace a zhoršují vztahy se spojenci. Bezpečnost přináší diverzifikace, ne uzavírání se do sebe. Liberální reindustrializace stojí na širší síti obchodních partnerů, aby USA nebyly závislé na jediném dodavateli či regionu. Obchodní soběstačnost jsme rozebírali ve studii *Potravinová soběstačnost – drahý a nebezpečný nápad*.⁵¹

Otevřenost pro talent

Celá moderní americká ekonomika – Silicon Valley, biotechnologie, univerzity – byla vybudována imigranty. Uzavírat dveře talentu je ekonomická sebevražda. Liberální reindustrializace počítá s otevřenými vízy pro kvalifikované pracovníky, rychlou cestou k pracovním povolením a integrační politikou, která umožní ekonomice růst.

⁴⁸ „Tax Cuts and Jobs Act.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Tax_Cuts_and_Jobs_Act

⁴⁹ GIS Reports. „What Is Next after Washington Exits the OECD Global Tax Plan?“ GIS Reports Online, 2025. <https://www.gisreportsonline.com/r/trump-oecd-global-tax/>

⁵⁰ „Foreign Account Tax Compliance Act.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_Account_Tax_Compliance_Act

⁵¹ Pánek, Martin, Jiří Nohejl, and Mojmir Hampl. *Potravinová soběstačnost – drahý a nebezpečný nápad*. Policy analysis. Prague: Liberální institut. <https://inlist.cz/wp-content/uploads/2020/06/Potravinov%C3%A1-sob%C4%8Dnost-Libinst-2020v2.pdf>

Energetika bez ideologie

Doktrína trvá na dominanci fosilních paliv. To není ekonomická strategie, ale politická preference. Liberální přístup říká: nechme technologie soutěžit. Povolit jádro, těžbu i obnovitelné zdroje. Reindustrializace potřebuje levnou energii – nezáleží na tom, zda pochází ze slunce, uranu nebo zemního plynu.

Podpora inovací místo podpory firem

Reindustrializaci nepřinese nostalgický návrat starých odvětví, ale vznik nových. Liberální politika podporuje inovace: investice do základního výzkumu, ochranu duševního vlastnictví, nízké bariéry vstupu pro startupy a zdravé kapitálové trhy. Ne dotace pro ocelárny a automobilky minulého století.

Bydlení jako podmínka průmyslu

Průmysl nemůže růst tam, kde lidé nemají kde bydlet. Zónovací restrikce ve velkých amerických městech dramaticky zvyšují ceny práce. Deregulace výstavby a podpora dostupného bydlení jsou proto základní součástí jakékoli realistické průmyslové strategie. Viz obecně knihu *Města bez plánu* od Alaina Bertauda, kterou taktéž vydal náš institut.

Naše doporučení

Reindustrializace nemusí znamenat návrat k protekcionismu a státnímu dirigismu. Může být cestou svobody, pokud bude stát méně plánovat a více umožňovat. Skutečná průmyslová renesance nevznikne na základě příkazů z Washingtonu, ale díky konkurenci, talentu, inovacím a jednoduchým pravidlům.

Taková reindustrializace by nebyla jen ekonomicky efektivnější – byla by také věrná americké tradici, která kdysi dělala USA nejsilnější ekonomikou světa: svoboda, otevřenost a schopnost přitahovat nejlepší mozky planety.

8. Národně populistický manifest, stylizovaný jako sebevědomá bezpečnostní strategie, která je ovšem ekonomicky rozporná

Nová americká doktrína chce být silná, jasná a nekompromisní. Ale z pohledu ekonoma a liberála má tři zásadní potíže:

1. Bojuje proti věcem, které USA historicky dělaly silnými – otevřenosti, migraci, konkurenci a globálním trhům.
2. Záměrně ignoruje empirii, zejména v otázkách migrace, obchodu a inovací.
3. Není vnitřně konzistentní: hlásá volný trh, ale používá největší protekcionismus za desítky let; hlásá neintervencionismus, ale definuje globální sféru vlivu; hlásá technologickou dominanci, ale odmítá zdroj, který ji po desetiletí umožňoval – globální talent.

Zůstává tak jediná otázka, kterou musí každý čtenář této doktríny nakonec položit: Je to strategie, která má USA skutečně posílit – nebo je naopak uzavřít a oslabit? Na papíře se dokument tváří jako projekt obnovy americké velikosti, ale jeho obsah naznačuje něco jiného. Za nás jde spíše o hochštaplerská gesta, která mají politický efekt, nikoli ekonomickou logiku. Tato gesta by americkou ekonomiku nepozvedla, ale poškodila. Cla, protekcionismus, centralizace průmyslu, ideologizace energetiky, válka proti migraci a konfrontační zahraniční politika nejsou receptem na sílu, ale na stagnaci. Místo aby USA otevřely prostor inovacím, talentu a dynamice, hrozí, že se uzavřou do sebe – a uzavřená Amerika není silná Amerika. Strategie, která má být katalyzátorem obnovy, se tak může stát přesným opakem: projektem, jenž oslabí to, co nejvíce potřebuje růst – ekonomiku a svobodu. A také budoucnost.

Znovu opakujeme, že spoustu věcí mohly USA vyjasnit v dohodách o volném obchodu, avšak z vyjednávání o nich za prvního Trumpova prezidentování vycouvaly. Byly jimi TTIP s Evropskou unií⁵² a TPP s asijskými zeměmi.⁵³ Místo USA se tak k (CP)TPP po brexitu připojila Velká Británie.⁵⁴ Hned jedenáct think-tanků připravilo vzorovou liberální dohodu

⁵² Schneider-Petsinger, Marianne. US–EU Trade Relations in the Trump Era: Which Way Forward? Chatham House Research Paper.
<https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/research/2019-03-08US-EUTradeRelations2.pdf>

⁵³ Office of the United States Trade Representative. „The United States Officially Withdraws from the Trans-Pacific Partnership.“ <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2017/january/US-Withdraws-From-TPP>

⁵⁴ Accession of the United Kingdom to CPTPP.“ Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Accession_of_the_United_Kingdom_to_CPTPP

o volném obchodu mezi USA a Británií, mezi nimi Trumpovi velmi blízké Heritage Foundation nebo Manhattan Institute.⁵⁵

Bohužel všechny smlouvy na světě nejsou nic platné, pokud je USA nehodlají dodržovat, což je refrén Trumpova druhého prezidentství. Viz např. USMCA, KORUS, GATT, Budapeštské memorandum a další.⁵⁶ Vtipné, že ve strategii se říká: „Amerika si uchovává nejvíce záviděníhodnou pozici na světě, s předními světovými aktivy, zdroji a výhodami, včetně: *široké sítě aliancí, s členskými spojenci a partnery v nejstrategičtějších regionech světa.*“ (s. 6, zvýraznění naše)

⁵⁵ Ikenson, Daniel J., Simon Lester, and Daniel Hannan. The Ideal U.S.–U.K. Free Trade Agreement: A Free Trader’s Perspective. Cato Institute and Initiative for Free Trade. <https://www.cato.org/white-paper/ideal-us-uk-free-trade-agreement-free-traders-perspective>

⁵⁶ 2025 United States Trade War with Canada and Mexico.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/2025_United_States_trade_war_with_Canada_and_Mexico

„United States–Korea Free Trade Agreement § 2025.“ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/United_States%E2%80%93Korea_Free_Trade_Agreement#2025

Horn, Henrik, and Petros C. Mavroidis. „Why the US and the WTO Should Part Ways.“ VoxEU.org (Centre for Economic Policy Research), June 25, 2025. <https://cepr.org/voxeu/columns/why-us-and-wto-should-part-ways>

Desyatnikov, Igor. „The US-Ukraine Critical Minerals Deal Breaches the Budapest Memorandum.“ Geopolitical Monitor, May 5, 2025. <https://www.geopoliticalmonitor.com/the-us-ukraine-critical-minerals-deal-breaches-the-budapest-memorandum/>

Hathaway, Oona A. „Reengaging on Treaties and Other International Agreements (Part I): President Donald Trump’s Rejection of International Law.“ Just Security. <https://www.justsecurity.org/72656/reengaging-on-treaties-and-other-international-agreements-part-i-president-donald-trumps-rejection-of-international-law/>

Závěr: Styl, který odhaluje víc než obsah

Nová americká doktrína nepřináší jen odlišné politické priority – přináší i radikálně jiný styl, který sám o sobě vypovídá o proměně americké politiky. Zatímco dřívější strategie – ať už Bushova *National Security Strategy*, Obamova verze multilateralismu nebo i Trumpova strategie z roku 2017 – byly psány technokratickým, relativně střízlivým jazykem, aktuální dokument se neomezuje na analytiku. Je napsán jako manifest, který chce mobilizovat emoce, ne kultivovat debatu. Působí spíše jako politická zbraň než jako strategická mapa.

Z textu mizí nuance, komplexita a věcné argumenty; místo nich nastupují deklarace, hesla a moralizující slovník, který ostře rozděluje svět na „nás“ a „je“. Tam, kde předchozí doktríny popisovaly hrozby, tato je přivolává. Kde jiné strategie vysvětlovaly, tato proklamuje. Jazyk připomíná staré manifesty nacionalistických hnutí: nabitý, emotivní, dramatický, místy až apokalyptický.

Styl textu tak není odchylkou – je to jeho poselství. Doktrína operuje s pojmy jako „civilizační obnova“, „dekadence Západu“, „nebezpečné ideologie“, „národní znovuzrození“. Je to jazyk, který nepracuje se skutečnými daty, ale s emocemi. Jazyk, který nesnaží se přesvědčovat racionálně, ale zasahovat pudově.

Výrazně se vzdaluje i diplomatické tradici americké státnosti. Tam, kde Obama jemně balancoval mezi idealismem a pragmatismem, kde Bush psal o „dlouhé válce“ s důrazem na spojení, a kde Biden zdůrazňoval mezinárodní instituce, vystupuje tato doktrína s tónem ultimáta. Nejedná, ale přikazuje. Nevyjednává, ale varuje. Neapeluje na spolupráci, ale na poslušnost.

To vše vytváří dojem, že autor – ať už přímo nebo prostřednictvím týmu – se nesnaží být prezidentem republiky, nýbrž stylizuje sám sebe do role krále, který udílí dekret. Stylizace do role neomylného vládce je zřejmá: manifest se často odvolává na „národní vůli“, kterou má ztělesňovat jediný člověk, a na jednoduché pravdy, které údajně dokáže vidět jen on a jeho loajální kruh. Je to rétorika krále, který se staví nad instituce, nad expertní poznání i nad trhy.

Jenže právě v té okázalé snaze o majestát se skrývá komická disproportion. Trump chce vládnout jako král, ovšem jeho výstupy se podobají spíše klaunovi, a to klaunovi, který ani netrefil do cirkusu. A k tomu jazyk doktríny připomíná jazyk nadšeného, avšak nedostudovaného, zato ideologicky zaslepeného studenta, který směrem k oponentům hází hrubá tvrzení a jednoznačné soudy bez argumentační opory. Tón, který má být impozantní, působí často spíše jako výbuch uraženého ega. A tam, kde má vznikat strategická vize, vzniká spíš série výkřiků obalených do státní terminologie. V angličtině by se použilo slovo *sophomoric*.

Takto psaný dokument není jen odrazem stylu jednoho politika. Je symptomem hlubší proměny americké politiky: od racionality k emocionalitě, od expertizy k rétorice, od pluralitního dialogu k jednostranným manifestům. A právě proto je nutné jej číst nejen analyticky, ale i jako kulturní signál. Ukazuje Ameriku, která se stále více rozhoduje podle emocí, hněvu a resentimentu – a stále méně podle dat, institucí a liberálních principů.

Doktrína možná popisuje svět, ale mnohem přesněji popisuje svého autora: muže, který by rád vládl jako král, ale expresivní styl i intelektuální plytkost jej spíše staví do role panovníka v absurdní komedii. V ní však nejde o smích – jde o moc, politiku a budoucnost nejdůležitější země západního světa.

Historie má jedno pravidlo: soudí činy, ne teatrální gesta. A Trump by si měl uvědomit, že historie jej bude soudit a že tento soud nebude formován jeho vlastními projevy, ani loajálními příznivci, nýbrž reálnými důsledky jeho činů. A historie k němu bude nemilosrdná.

Pokud by se mu podařilo naplnit byť jen padesát procent této doktríny, přivedl by svou zemi na hranu ekonomické katastrofy – a s ní i velkou část světa. Proč? Protože americká ekonomika není běžná ekonomika: je to ústřední nervový systém globalizace. Jakýkoli vážnější otřes v USA se okamžitě přelévá do Evropy, do Asie, do rozvojového světa. Kombinace protekcionismu, cel, rozbití dodavatelských řetězců, státního dirigismu, eskalace s Čínou a militarizace Západní hemisféry by způsobila globální stagflaci, technologickou izolaci a chaos na komoditních trzích, který by zasáhl vše – od cen energií po potraviny. Americký finanční systém by nesl enormní náklady, dolar by byl pod tlakem, investice by vyschly a svět by se propadl do nové éry ekonomického nacionalismu a konfliktů.

Trump, který touží po historické velikosti, by se tak stal pravým opakem toho, čím se chce zapsat do dějin. Namísto obdivu by jej čekala síň hanby, kam patří ti, kteří zničili prosperitu, protože propadli vlastnímu egu a neschopnosti rozlišit mezi realitou a ideologickým divadlem. Byl by připomínán ne jako obnovitel Ameriky, ale jako politik, který ji oslabil, rozdělil a uvedl do chaosu. Oslavován by nebyl – zavrhován ano.